

J E L E N K Ö R.

57. szám

Pest, szombat julius 18^{ka}

1835.

F o g l a t: (Magyar- és Erdélyország (kinevezés; gőzhajó-társasági figyelmeztetés; concursus és különféle.) Anglia (alsó- és felsőházi viták julius 31-ig; Durham kinevezetése pétervári követé; Irland szegénysége.) Franciaország (hadfogadás Spanyolország számára; Reverchen és Lagrange nyilatkozásai a páriszék előtt; La Roncière püre; Lajos-Filep még császár-lehet.) Spanyol ország (francia kormány hivatalos tudósításai a spanyol hadfogadás és idegenek ezrede iránt; egyveleg hírek a' hadból és Madridból.) Portugália. Középamerika. Németalföld. Belgium. Lengyel- Török- és Németország.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban a' RR. julius 11 és 13-iki orsz. ülésében a' sérelmek további vizsgálata folytatott. —

Az erdélyi udv. kancellaria Jancsó Imre előléptével ugyan az erdélyi udv. kancellariánál megürült concipistaságra Fülöp Sámuel udv. irnokot nevezte ki.

A' DUNA-GŐZHAJÓZÁSI TÁRSASÁG IGAZGATÓSÁGA saját kormányára alá vevén ez idén a' gőzhajókat, becület-vágyának egyik fő tárgyaul tűzte ki a' hajók belső intézésében oly rendnek eszközését, mely az ottan tartózkodást az utazóknak lehető legkellemesebbé s kényelmesebbé tehesse. — Ezt bajos ugyan elérni ott, hol aránylag csekély téren annyi ember egybeaszorulni kénytelen s hol kivált rossz időben az utazók a' fedezetről a' szobákba tolongnak; mindazáltal a' Rajnai gőzhajózás Igazgatóságának sikerült e' feladást lehetőségig megoldani, oly szabályok létesítése által, melyek noha egyesek szabadságát itt ott korlátozzak is, de a' közönség kívánatinak még is általjában megfelelnek. Ennek eszközölhetésére azonban elkerülhetlen volt a' közönség együtt munkálása, mely a' megállapított rendnek magát alávetvén annak fentartását lehetővé tette.

A' Duna-gőzhajózás Igazgatósága hasonló tekintetre tart számot az ő hajóit megtisztelő utazók részéről is, és várakozási eddigelé minden rangú utazóknak megfelelő magokviselete által nagyobbreszint teljessébe is mentek.

Nem rég azonban Pestről Pozsonyba menet alkalmakor történt, hogy néhány ur a' nagyobbik szobában dohányzástól teljességgel vissza nem tartóztathaték s mihelyt a' szabály áthágva s a' szoba füsttel megtelve volt, a' többiek azonnal követék e' példát és az egyszersmind háló és evő-teremül szolgáló helynek az igen sokak előtt eltűrhetetlen dohányfüsttel befertőztetésére segédkezett nyújtának. A' dohányzás kétségkívül nagy elemény annak, ki azt megszokta, s távol van az Igazgatóság azon szándéktól, mintha ezt hajóiról számúzni kívánná. Csakhogy, mint kiki átláthatja, nem kellene ez eleményt mások alkalmatlanságára gyakorolni; és midőn az Igazgatóság bátorodik ez iránt a' közönséghez e' kéressel fordulni, hogy „ha az idő nem engedi a' fedezeten maradását, „akkor a' szoba szintugy mint szép időben a' dohány-„füsttől megkímélve maradjon“ meg van győződve, hogy e' tárgy szíves figyeltere fog méltattni.

Az Igazgatóság ügyekszik minden ujonnan építendő hajóin nagyobb s nagyobb kényelmeket szerezni a' közönség számára; mely ezel azonban el nem

érethetnék, ha az e' végre tett in'ezetek az utazók részéről is nem pártoltatnanak.

B. Puthon János
a' gőzhajózási Társaság egyik
Igazgatója.

Zágrábban a' kir. Akademiánál a' magyar nyelv és literatura oktatói széke, mellyel évi fizetésül 500 fr. s a' rendes procentuatiók járulnak, megürülvén, annak betöltésére f. eszt. auguszt. 14-ikére csődület hirdették Pesten a' magyar kir. egyetemben tartatandó.

Különféle: Pest sz. kir. város lakosinak születés általi szaporodta most folyó 1835 első felében mindössze 1557 lélekre ment, melly számban sűrű 796 s leány 761. A' házasságra keltek száma pedig ugyanazon hat hónap alatt 330 pár. Izraeliták egyik számba sincsenek tudva. — Julius elejével Pesten a' hazai terméki központi-kereskedés némi elevenségre kapott, és szép mennyiségű gyapjak fölött köttettek alkuk, jobbadán külföld számára. — Pozsony táji tudósítások a' már beállott aratást igen középszerűnek mondják. Itt a' szénatermés talán sehol sem elégitéki a' gazda reményeit. Csallóközben, a' máskor olly buja földben, az idén sem élet, sem takarmány. A' fertőmelléki hanság annyira kiszáradt, hogy mostmég olly helyeken is megjárható, hol talán század óta nem járhatott emberi láb. Itt is szük a' szénatermés, holott e' vidék különben a' szomszéd városokat s nagy részint Bécsset is szénával szokta ellátni, s most önmagára nézve is takarékoskodnia kell.

A N G L I A.

Az alsóház ülésében jun. 30-án a' hatóságjavítási törvényjavaslat vitásiban a' 19-ik cikkelyig jutott a' ház, melly minden másítás nélkül elfogadtatott. A' 20. cikkelyhez Sir R. Peel javaslatot hozott fel, mellyel oda célzott, hogy azon városokban, mellyek kerületekre vannak osztva, senki a' kultanácsba ne vétethessék föl, ki saját személyére nézve 1000 ft. sterlingnyi tulajdonnal nem bír, vagy legalább 40 ft. sterling szegényi adót nem fizet. Azon városokban pedig, mellyek kerületekre osztva nincsenek, (tehát a' kisebbekben) ezen választási adót felényire lejjebb akará szállíttatni: „A' legjobb kezesseg, ugymond a' baronet, a' választásnál mindig a' tu-

lajdon. Blackburn ur, a' hatóság iránti vizsgálatra megbízott választottságnak elnöke ellenzé az indítványt, megjegyezvén, hogy, midőn a' népnek szabad választás engedtetik, úgy is többnyire birtokos tehetős férfiak választatnak hivatalokra; mert általában, igen is a' tulajdon nyujt legtöbb biztosítékot; de a' javasolt hatóságjavítás szellemében igen megütköznek az, ha a' tulajdon általános föltételnek vétetnék, mert a' főbiztosíték utóljára is nem a' vagyonban áll, hanem az értelmes akaratban. Peel indítványa 267 szóval 204 ellen félrevetett. Úgy szinte Stanley lord is, 220 szóval 176 ellen, mellyben azt kívánta, hogy a' hatósági tisztviselőnek hivatalideje hosszabbra nyujtassék. — A' felsőházban Brougham lord visszahuzá a' nyilvános nevelés iránt tett indítványát azon remény fejében, hogy a' kormány maga fog ez iránt rendszabályt javasolni.

Valamint a' francia lapok úgy az angolok is fontos körülménynek nézik velünk együtt Durham lord kineveztetését követül Sz. Pétervárho. A' Times, melly bizonyos idő óta ismét a' whigministerséghez látszik simulni, nem csak javálja Durham lord kineveztetését, de ez alkalommal egyúttal fölötte meg is dicséri a' lordot: „E' kinevezés, úgymond, az e' helyvel egybekötött kötelességek szigorú, becsületes és ügyes teljesítését látszik ígérni. Durham lordnak észtehetsége, és komoly ügyekezete, hol hazájaért valamelly nagy nemzeti cél-elérésről van szó, minden kétséget meghalad. De jól is tudja azt a' nemes lord, hogy azon hely, mellyre föllépni készül, Nagybritannia diplomatiai szolgálatjában a' legmagasb 's egyszersmind legnehezebb. — Egy brit követ kötelessége tehát a' sz. pétervári udvarnál most leginkább, hogy szemesen vigyázzon meg mindezen mocczanást, 's gyanakodjék minden szón. S ha aggódunk némileg a' nemes lord küldetésén, ez is olly alaphól származik, melly karakterének becsütelenségére válni nem fog. Saját becsütelenségé nem gyanakodtatja őt mások becsületében, 's e' miatt a' mézes szavak, mellyekkel azelőtt lépezték az orosz udvarnál majd elámitották őt, hogy amaz udvar szabadelmű. Későbbi események azonban minden lehetőséget eltávolítottak, hogy hasonló csalódás másodszer iselfelhőstse Durham lord tiszta szellemét.“

Ireland nyugoti részeiből borzasztó képét festik az inségnek, hol az éhség azóta már szélytében pusztit. Erris uradalomban hat ezer ember van, kiknek csak öt napra való burgonyája sincsen. Soknak nincs egyéb élelme, mint kagyló 's hínár vomboly. E' miatt az irlandi kormány tömérdek mennyiségű burgonyát összevásároltat, hogy azt az éhező szegénység közt kiosszza. A' mezei emberek seregestül Angliába tódnak, különösen Liver-

poolba, hogy ott kaszálás által munkát szerezzének maguknak 's kenyeret. — A' napokban három dühös bika nagy zajt csinált Londonban. E' bikákat vágóhidra hajtik, 's Westmünster utcájában valahogy kiszabadultak. Futosva mindent, a' mi elejökbe akadt, felöklettek, 's különösen az tetszett meg rajtuk, hogy a' boltokba ohajtottak volna berontani, mitől csak nagy erőködéssel leheté őket visszatartani. Azonban egyik bika még is bejutott valamelly csizmakenőcskésztő boltjába. A' férj családostul épen az asztalnál ült, 's nem csekély ijedelembe jött, midőn a' hivatlan vendéget nagy robajjal lakjába látá betörni; még is szerencsére az állat ismét az utcára futott, hol végre csakugyan kézre keríthették.

A' felsőház ülésében jul. 2án Londonderry marquisjrafelhozá a' spanyol expeditiót. E' miatt két kérdést említett, első ez: saját önszántából, vagy a' spanyol kormány kívánatára adta e' ki a' ministerség ama' gyakran említett kabineti parancsot? A' válasz erre teljesen kielégítő volt. 2dik kérdésben azt kívánta tudni: valljon az angol segédcseregnek is értetnek e' azon alkubán, mellyet Elliot lord a' hadakozó felek közt a' foglyokkal emberibb bánás és azok kölcsönös kiváltatása iránt kötött? E' kérdést ismétleni kénytelen, úgymond, mivel d. Carlos némi rendelést közölt, mellyben ezen alku sikerét minden idegentől, ki Spanyolországba ellene fegyverfogva készül menni, egyenesen megtagadja, és seregeinek szorosán meghagyja, hogy minden elfogott idegent azonnal agyon löjjenek. Melbourne lord válaszola: Már korább alkalommal mondotta, hogy az ő véleménye szerint azok is, kik most Angliából Spanyolországba indúlnak, követelhetik az ellioti alku jótéteményit, azt azonban nem tudhatja: minő magyarázatot fognak a' pártok annak Spanyolországban adni. Mi az említett rendelést illeti, erősen biszi, hogy az nem igaz, hanem költött, 's noha d. Carlos nevet viseli, azért még sem tőle került. — A' Courier szerint a' brit segédhad első osztálya, miután Evans ezredes azt megvizsgálta, július 2kán St. Sebastian felé elvitorlázott; a' 2dik osztály mintegy nyolcz nap múlva készült Portsmouthból kiindulni. A' Courier egyszersmind ellenmond a' Times azon állításának, mintha ezen emberek rossz állapotban lettek volna, sőt inkább igen dicséri viseletjüket.

A' londoni udvari lap július 3ról jelenti Durham lord kineveztetését sz. pétervári követté; úgyazint Sir Henry Ellisétis Perziába, hogy szerencsét menjen kivánni az új schachnak. — A' felsőházban jul. 3kán Londonderry I. ismét előhozá a' spanyol segéd expeditiót, de mivel senki sem felelt kérdésre, elhalgatott. Az alsóházban ugyan, azonnapi a' hatóságjavító törvényjavaslat vizsgált.

ban a '64ik cikkelyig jöttek, mellyeket mind elfogadtak. A' hozzájuk javaslatba görđített indítványok vagy félre vettek, vagy visszahuzattak. Élénkebb lön a' vita Law urnak indítványakor, ki azt kívánta, hogy a' községi tanácsosak esküformája olyan legyen, melly a' katolikusokat és dissenterket, mint a' statusegyház ellenségét e' hivatalokból kizárja. Az indítványt O' Connell és Russell lord keményen megtámadák, míg végre csakugyan ez is visszavonott. — A' hatóságjavító törvényjavaslati biztosságban O' Connell és Stanley lord keményen összecsaptak. A' kormány tudniillik azt javasla, hogy a' városi irnokok egy egy évre választassanak, Stanley pedig, hogy mindaddig maradjanak meg hivatalban, míg valami csinyt nem követnek el, melly miatt abból ki kellene maradniok. Okul azt említe, hogy a' gyakor változás káros. O' Connell azt veté Stanleynek szemére, hogy az ügy nevezett semleges (neutral) Stanley torypadokra ment által, s' következése azon kivilágodás: mikép az ügy nevezett Stanley párt elenyészett, s' egészen a' torykhoz szegődött.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Szajnamegye ispánja azon értesítést hirdetté ki a' hadminister nevében, hogy mindazon franczia, ki az idegen seregbe állani, s' a' spanyol constitutionalis ügyet Spanyolban fegyverrel pártolni obajtja, kivételként, részéről minden más fölhatalmazás nélkül is megteheti azt, ha az 1831. mártz. 10iki kir. rendelkezésben kitűzött föltételeknek megfelel. Jelentetik pedig magukat Verneuil utcában 38dik szám alatt. Megjegyezhetni, hogy e' hirdetvényt a' Moniteur nem közlötte, s' a' hírlapok közül némelleyek azt állították, hogy Maison marsal (hadministernek) akarata ellen történt az. — A' Journal du Commerce jul. 3kán e' tekintetben ime cikkelyt adja: „Azt hittük, hogy a' szajnamegyei ispán által aláírt értesítést az idegen seregbe fogadás iránt a' spanyol constitutionalis ügy támogatására nyilvánosan látandjuk fölragasztva. Ha ez megtörtént is, csak igen kevés példánnyal kelle annak megessni, mert tegnap egész nap folytában egyetlen egyet sem találhattunk. De még különösb, hogy ezen íromány közlése a' lapokban arra birt némelleyeket, hogy Verneuil utcába menjenek, s' vagy magok álljanak be, vagy a' közelebb föltételeket tudják meg; de ott azt hallották: „Igen is ott kellene a' beállításnak megtörténni; de mivel ma reggel ellenparancsot kaptunk, az következik belőle, hogy most még semmit sem fogadhatunk el.“ Mi még azt toldjuk hozzá, hogy a' Szajna megye ispánja följebbi jelentése némi förtök v. visszásértés következésében történt, mellyért az ispán felelni tartozik, s' hogy azt a' ministerség nem vállalja el magácnak (désavouer). A' Journal de Paris, melly a' jelentést előbbi na-

pon közlé, mélyen hallgat e' dologról. Annyit gyaníthatni, hogy Maison marsaltól nem eredett. —

Még következőket említhetni a' pairszék jun. 30ki üléséből a' Reverchon által tartott beszédből: Mit Önök előtt mondtam, felírtam; elgondolhatják tehát, hogy azt megfontoltam. Akármilyen beszédem, s' bár az Önök gyilkos börtöneiben fontoltam is meg, azért még sem hatott soha szívembe gyűlölség. Ha részemről senkit sem gyűlölök. En nem szólok védelmemre, mert ti nem vagytok bírám; mi ellenségetek vagyunk, és polgárkirálytok ellenségei. Mi bennetek csak az erőszakos hatalom embereit látjuk, mellynek szolgáltok. Mi a' természetes status-hatalom hívei vagyunk, millyet t. i. az ész és jövendő ígér. Mióta bitorolhatja ellenség azon jogot, hogy saját ellenségét bírálja? (morgás a' pairek közt) „Az elnök: „Felszólítom a' pair urakat, viseljék magukat csöndesen.“ Reverchon: „Az esküttek, a' hozzánk hasonlók ítéljenek el bennünket. Öt év óta a' statushatalom világosan eredete ellen támadott. Ezen statushatalommal szemköztén csak meggyőzött vagyok, és senkit bírám az eskütteken kívül el nem ismerék. En e' falak közé csak azért léptem, hogy használjak, s' a' közös ellenségre utolsó csapást mérjek. Ha védelmezném magamat előttek, annyit tenne, mintha én a' kivételi törvényt, melly csillag-vagy titkos kamarát elismernem, melly fegyveresen ül törvényt. Megvallom, még nem ismeretek így benneteket. Még nem tudtam, hogy ti még kevesbet értek, mint intézetetek. Vannak azonban köztetek férfiak, kikhez elmondhatnám: „Jó bátyák! mi lett eskütökből? Talán féltetek, hogy a' szerepek el fognak cseréltetni, s' mi vádlottakból vádlókká lehetnének?“ Igazságok vala. De védelmezhetjük e' hát itten magunkat, néhány csep vérünket, vagy létünk még néhány napjain? Nem, régóta nem miénk már életünk. Megtagadtátok tőlünk védelmezőinket; de meg nem fogtok gátolni, hogy ne mondhassam ezt tieknek: ott áll egy hős árnyéka (a' vádlott az Observatorium (csillagász-torony) fasora felé mutat) ott egy hős árnyéka (Neyé), halljátok őt kiáltani hozzátok: „Itt gyilkoltattam meg.“ Ám legyetek, ne mes pairek, engedelmes jobbhagyok; ti választástok királyának szolgáltok. Ám kívánjon a' nyilvános vádló itt 120 fejet, de ne mondjátok: érdekünkben van az, hogy védelmezőinket megtagadjátok tőlünk; hogy gyalázatos börtönceitkbe vettek bennünket; hogy olly élelmet adtok, mellyet ebeitek is megutálnának; hogy gyalázatos erkölcsi kínzásokra vontok. Elkárhoztathattok ugyan bennünket, de soha meg nem bírálhattok. Bárcmit tegyetek, soha republicanus lélekisméretet meg nem rendíthettek. Midőn megadám magamat, csalódomat, nőmet s' gyermekimet hagyam el. Egyi-

ke azoknak a' tizenkét esztendő is így ir hozsám: „E' zsarnok Fülöp és bérenczei meg akarnak téged ölni, de mi majd megboszúlunk. Miénk a' jövendő.“ Halljátok e' jósló szavakat; nem sokára valósulni fognak azok, 's ti, királyaitok utolsóját fogjátok elüzni. Minden azt hirdeti, hogy e' jövendő nem messze van.“ S beszédét így zárta végre: „Pair urak! itt mellem, döfjétek által azt, ha van erő-tök hozzá, mert padaitokon csak holttesteket lá-tok.“ Mint említők, a' pairszék e' megrázó beszédre kiment tanácskozni a' másik terembe, honnan ke-vés vártatva visszatérvén, azt kérdi Martin ur Reverchontól: igaz e, hogy beszédében az imént említett 's állítólag híjától irt szavakat is mondotta? melly szavak király-sérelmet foglalnak maguk-ban. Reverchon az ismételt felszólításra, miután nyilvánította, hogy nem akarja magát védelmezni, arra fakadt, hogy ő a' magáét elmondotta; azok dolga már most, kik hallották, hogy nyissák meg füleiket; 's ha nem hallották, ez nem az ő vétké. A' pairszék ezután ismét tanácskozni vonult el. Elítél-tetését már jelentették. A' pairszék elibe Julius 2kán Lagrange vádlott vitetett, kit arról vádol-nak, hogy a' zendülés fővezére volt. A' vádlott, mint említők, a' pairek és hallgatóság mély figyel-me közt így szóla: „Vér ontatott, 's én magam is arról vádoltam, hogy vért ontottam. De jóltudom, hogy ha csak egy csep vér ontatott volna is ki eszközlésem által anélkül, hogy lélekisméretem felelhetne róla, napjaim állandó gyötrelmem, 's féjjeim nyomasztó kin volnának.“ — (Az elnök a' vádlottnak, ki igen nagyon látszik szenvedni, cukor-os vizet hozat.), „Az még polgárháborúban is, ki egy csep vért ont v. ontat anélkül, hogy igazolná lélekis-mérete, valódi gyilkos. Én a' pair urakat nem tar-tom illető bíráltnak, mert az én bírám a' nép. Nem, mintha ezzel meg akarnám uraságtokat bántani; mert vannak közöttük is jeles férfiak, kik ellen mint esk üttek ellen soha sem tennék legkisebb kifogást. De törvényszék jöket nem tartom általjában illetőnek mert uraságtok csupán az aristokrátiának képviselőji, én pedig a' demokratiáé, melly amazt megtá-madá; politikai ellenségeimet pedig bíráltnak nem ismerhetem el. Atyáink, midőn 1789ben annyi szenvedésben kifáradva a' régi monarchiát felforgatták, nem gondolták volna, hogy 40 év múlva mi, szerencsétlen fiaik, fejjeinket leszünk ugyanazon aristokrácia előtt kénytelenek védel-mezni, mellyet egy második dicső revolutio meg-kímélt. Mikép történhetik, hogy atyáink hódítá-sai elvesztek? A' dicsőség vakítá meg őket. Egy katona, kit a' republica nevelt nagygyá, mint legdrágább gyermekét, nem késelt, anyját elá-rulni, a' szabadság ügyét, midőn győzelemről győzelemre siette. Nem a' nép szerelme, hanem a' hatalom által országolt ő, 's midőn a' szeren-

cse elhagyá, elhagyta őt a' nép is. Ő megbukott, 's a' győzelmek minden gyümölcsei is elvesztek; visszatértek az idegenekkel a' régi rendszer em-berei, vissza a' királyság is, a' jesuitismus, és valamennyi visszaélés, mellyek ellen fölkelt va-la Franciaország. Sohajtoznunk kelle azon em-berek járma alatt, kik a' száműzésben sem tanul-tak semmit, és semmit sem felejtettek el. Végre elfáradván a' nép ennyi nyomás alatt, egyetlen-egy férfiként fölkelt, 's azok, kik arczul csap-dozák őt, kegyelmért voltak kénytelenek esen-geni előtte; azok, pedig kik azt mondták, hogy a' nép nem egyéb mint véres zsarnok, kénytelenek voltak megvallani, hogy a' nép nagy és nemes. Mi haladásban vagyunk, 's távol tőlünk vissza-hozni akarni az 1794ki kicsapongásokat. A' nép jobban okult, 's nem akar egyebet, mint hogy a' törvények ne csak a' társaság egy osztálya érde-kiben hozassanak. Mig a' nép Juliusban a' győ-zelemről 's ennek gyümölcseiről álmodozék, ki-játszák azt kezeiből 's midőn fölébredt, királyt ta-lált. Már most Istenhözad vonzalom a' népekhez és te propaganda! Belgium egy angol tiszatviso-lőnek engedték által; Olass és Lengyelország, mellynek gyermekei egy özőnbe onták velünk vé-rüket, elhagyattak, 's egy minister azt mondá: „Csend van Varsóban!“ Ki izgatá fel Lyont? A' statushatalom meg akará törni a' munkások ere-jét, kik jól tudták hogy sikerőknek legjobb esz-köze az egyesülés. Mi is republicanusok azt mon-dottuk nekik: Egyesüljétek; mert egyesülve magash hangon szólhattok, 's így a' statushatalom emberei előbb meghallgatnak benneteket, mert akkor majd hatalmasok lesztek. Ne féljétek, a' fenálló rend-szer óriás léptekkel siet vesztére, 's maga magát fogja meggyilkolni. E' beszédet elértették a' nép emberei. (Az elnök felfüggesz i az ülést, hogy Lagrange kipihenhessen) Később így folytató La-grange: Az egyesületek haladását előfjótá a' sta-tushatalom, noha nem voltak politikaiak, noha a' győzedelmet kardrántás nélkül kívánták. Én 's a' nép három igaz barátja három éjet töltöttünk el, hogy az apillisi harczt meggátoljuk; de a' törvényszék előtt történt az első lövés. Egy em-bere a' rendőrségnek a' katonaságra lőtt, de el-ső is lövetett agyon.“ Részleteit adja itt Lagrange a' zendülésnek, 's végre inígy rekeszti szavait: „A' statushatalom halálos büntetést kíván ránk rovatni. Én nem akarok kegyelmet; mártás Önök kezeiket vérembe. Már 2000 év óta szennyes vértől Pilatus keze. — Csak holtig tartó fogság ra ne ítéljenek el, ez kínosabb lenne a' halálnak, 's én nem köszöntöm azt meg Önöknek, hanem megátkoznám.“ Az elnök felszólítá ezután a' vád-lottat, hogy védelmezze magát. Lagrange viszon-sá: ő becsület-szavával lőtelezte le magát, hogy

nem fogja magát védelmezni. Elnök: „A' pajtási v. czimborai igéretet nem kell Önnek eskü gyanánt tekinteni. E' fölött Önnek három védelmezője ügyvéd“ Lagrange: „Én már feleltem elnök' urnak; az ügybe kívánkozom. Elnök: „Azt most nem engedhetem meg, de a' tanu-kihallgatás előtt némi frisitót vehet Ön magához. Kurta felfüggesztés után elkezdék a' tanu-vallatást, mellyből ki sűlt, hogy Lagrange valóban nagy befolyással bírt a' fölkelők közt, azt mindazáltal sokszorosan emberélet-megmentésre használta. — Öst. Beob.

A' Renovateur igen igen furcsa híreket említi, mellyek szerinte a' politikai világban kezdenek szárnyalni, 's többek közt így szól: „Mondják hogy Röderer ur munkájának alkotmányos tanításai nagyobb tekintetnyertek a' tülleriákban, mint bármilly mások. Lajos-Fülöp nem sokára császári czimet készül fölvenni, melly határozottabban kifejezi azon rendszert, mellyet követni akarnak, 's melly különösen ellenmondás nélkül ajánlja a' béke Napoleonjának;—végre még azt is rebesgetik, hogy ezen eszméket (ideákat) 's terveket előlegesen a' diplomatiának legalább egy része helyben is hagyta. E' tervekhez, mellyek kevesbé újak, mint valóban látszanak, kapcsolják Molé ur gyakor látogatásait is a' tülleriákban. Molé ez esetre nem az előkséget hanem a' status-titkárságot fogadná el, melly 1814ben Napoleonnal együtt elenyészett.“ Ime' cikkelyt az Allg. Z. minden egyéb toldás 's megjegyzés nélkül közli; azonban tartalma olyan, hogy a' francziák mostani érzelmét megfontolván, azt vagy hihetlennak vagy kivihetlennak állíthatni. — A' Journal de Paris ismét újabb rendelést közöl a' hadminis-tertől, a' spanyol segédhad-fölállás és készítés iránt, még pedig Maison ur aláírása mellett. A' Messenger des Chambres azonban folyvást azon véleményű, hogy vagy nem hiteles ez újabb hirdetemény is, vagy ismét ellenparancs érkezett, mert azok, kik a' kitűzött helyre beállítás végett elmentek, ismét süker nélkül küldettek el. A' hirdetemény hivatalosan közölve még nincsen, 's a' szajnamegyei ispán hírlése sincsen jelentés gyanánt az utcák falaira fölragasztva, 's így csupa szemfényvesztő játék az egész dolog és pusztá szembekötősi.

A' pairszék ülésében július 4én majd az egész lyoni kar jelen volt. Több vádlottat rendöröknek kelle tartaniok annak megmutatására, hogy csak erőszaknak engedtek. A' hatósági őrség száma-sabb volt mint egyébkor. Lafont vádlott azt kívánta, hogy még több tanu idéztessék elő. Marigné vádlott bizonyítja, hogy látta, mikép egy rendőr egy polgárt, némi hatósági tanácsosnak bátyját, meggyilkolt. A' pairszék megengedé, hogy a' kívánt tanuk előidéztessenek. Prat tanu, Ly-

onban középponti biztos körülményesen fejté a' zendülést, 's annak okait. Ponton tanu, lyoni sebész, több példát hozott fel a' katonák által aszszonyok és ártatlan gyermekek ellen elkövetett kegyetlenségekről. Favre azon panaszkodott, hogy az elnök az illy fontos vallomásokat mindig félben szakasztja. Esután néves szóvita támadt Aymar general és Reverchon meg Despinasse vádlottak közt azon óra fölött, mellyben a' tüzelés elkezdődött. Az ülés negyedfél óraker fűggesztett fel. — A' Journal des Débats mások után mondja, hogy Desmichels gen., az idegen seregek parancsnokságát, úgyszinte az önkénytesekét, kik e' seregekhez csatlakoznának Spanyolországba menetel végett, el nem fogadta. Majd találkozik más.

A' párisi közönség figyelmét bizonyos botránkozatópörfoglaljaelmost Bizonyos La Roncière arról vádoltatik, hogy éjjel Morell a' general és a' saumurel hadi iskola előljárójának házába törvén itt a' 17 éves Morell kisasszony hálószobájába rontott, 's rajta hallatlan erőszakot követett el. Ez éj óta a' kisasszony nappal folyvást görcsökben szenved, 's csak éjjel jöhet valamennyire magához. — E' fölött La Roncière arról is vádoltatik, hogy névtelen levelek által a' házi csöndet megháborította 's a' házassokat egymás ellen fölingerlette. Az ülések mindig tömve voltak, 's kivált fölötté sok asszonyság jelent meg a' tanuvallatásokon, mellyek természetesen sok botránkozató dolgot tártak föl. A' vétkes mindezt ugymond boszúból tevő az al-general ellen, ki meg nem elégülvén viseletével őt házától eltiltotta volt. A' vádlott az esküttek által enyhíthő körülményekkel ugyan, de vétkesnek találattott 's a' törvényeszek által tíz eszt. becsukatasra íteltetett, melly becsukatas kénytető dolgházba történik polgári letétellel. E' fölött a' költségekben is elmarasztatott. —

Királyi rendelés meghosszabbítja a' nemzeti őrség 5dik osztálya több tiszteinek — ellenmondásukért a' pairszék-előtti szolgálatnak, — a' szajnamegyei ispán által rendelt hivatalbei felfüggesztésüket. —

SPANYOLORSZÁG.

Gen. la Hera serege, melly Bilbaoba július 1sőjén délutáni 2 óraker történt megérkezéivel a' várost a' carlosiak ostroma alul fölmenté, 20 ezer főnyi volt. Ezen sereg és az ostromló ellenség közt semmi ütközet nem történt. D. Carlos már június 30ikán, hihetőleg a' megérkezett segedelem büzére, Onateban volt 's ott ütötte föl főszállását. Ő, mint emberei mondják, most egyenesen Vitoriat készül ostrom alá fogni, hogy annak bevetele után még július végével az Ebron átkelhessen 's Castiliába nyomuljon. Egy van főleg mi hátráltatná, t. i. a' talán addig megérkezhető kül-

ső segedelem, mert különben a' csupa spanyol ellenségtől épen nem tart. St Sebastianban már készülleteket tesznek az angol önkénytesek fogadására, 's az első osztályt már július 5kére várják is. A' tartományokból érkező tudósítások aggodalmat gerjesztnek a' kormánynál. Cataloniában, Arragoniában és Castiliában némi forrongás uralkodik. Alicante tartomány követei, kik a' cortesből haza tértenek, utközben mindenütt örömkijelentésekkel fogadtattak, illy kétségtelen tetszésekkel fogadták másutt is mindenfelé az oppositio tagjait, mi elég tanújelenségeül szolgálhat a' nép azon vidékeki gondolkozásának. — Az éjszakai tábor új vezére még nincs elhatározólag kinevezve; hihetőleg nem csekély befolyással leend ezen kinevezésre azon katonai biztosság véleménye, melly az egykori hadminisiter Zarco del Valle ellenőrsége alatt Navarrába küldetett, az éjszakai tábor sikeresh munkálhatása fölől vélemény-adásul. Még eddig folyvást gen. Morillot, és Sarsfieldet, sőt sokan Quesadat is emlegetik a' fővezéri hivatalra. Gen. la Hera, ugy látszik, csak ideiglen vezérlel a' sereget. Vitoriaból és Santanderből jött levelek igen magasztalják a' bilbaei őrsereg bajnoki viseletét a' volt ostromlás alatt. A' városi katonák különösen kitüntették magokat. Vezérük Arana ur az ostromlók tüze áldozatja lett; kivüle a' nevezetesbek közt elesett Uhagon ur is, sija a' város fő-képviselőjének. Épületekben nem nagy kárt okozott az ostromlás; egy templom 's városikatonák laktanyája legtöbb sérelmet szenvedett.

A' Moniteur és Journ. de Paris július 5kén e' következő czikkeket közlék: 1) Külügyi minisiterünk és a' spanyol követ június 28kán egyezést irtak alá, mellynek tartalma szerint az idegenek ezrede elhagyja Franciaország szolgálatát, 's ő katholicus főlsége annak tiszteit 's altiszteit saját zsoldjába fogadja föl. Lekötelezi magát ő főlsége a' francziák királya ezen katonákat sem öszvesen sem egyenként mindaddig vissza nem fogadni szolgálatjába, valamig ebben a' spanyol kormány formáiserint meg nem egyezik. Francia hajók fogják őket Algierből általszállítani a' félsziget azon pontjára, mellyet a' spanyol kormány kitűzni jónak talál. Fegyvereiket, ruházatjokat és hadikészületeiket mindenben megtartandják előleges kölcsönös becslés 's ennek következtében a' spanyol kormány által a' francziának teendő értékbeli megtérítés mellett. Egy spanyol biztos a' francia királyi tengerészet egyik hajóján Afrikába fog menni, részint, hogy a' mondott ezredet átalveggye, részint, hogy a' fegyverek 's készültek kölcsönös becslési munkáját megkezdje. — A' spanyol biztos (del Valle ur) tegaspeleit utazott el Parishól a' francia biztos (de la Rue ur,

marsall Maison segédje) és a' francia hadminisiter mint királyi képviselő társaságában. Ez utóbbi, midőn az idegenek ezrede tagjait Spanyolország ajánlata elfogadására felszólítja, tudtokul adja egyszersmind, hogy ha ez ajánlást elfogadják, megtartják rangjokat, fokokönti előléphetésüket 's egyéb jogaikat. Isméretes dolog egyébiránt, mikép a' francia kormány, nem tekintvén a' június 28iki szerződés kikötéseit, Spanyolország részére az önkénytes katona-szedet nyilvánosan jóváhagyá 's ő kath. főlsége követének ezen munkálat könnyítésére minden szükséges segedelmet megajánlott. Minthogy Frias hg. (spanyol követ) az idegenek ezredére nézve kormányától elhatározó utasítást még nem kapott, ő főlsége a' hadfogadásra nézve is szükségesnek véli kormánya parancsait bevárni. Ö egyébiránt e' dologra nézve kormányunk jóváhagyását előre is kikérte. Kik tehát a' spanyol kormánynak szolgálatjokkal ajánlkozni kívánnának, az említett hghöz forduljanak, mert illyes ajánlásokat egyedül csak a' mondott kormány képviselőji fogadhatnak el. 2) A' francia kormány 's ő nagybritanniai főlsége kormánya között egyezés történt bizonyos rendszabások iránt, mellyek következtében Spanyolország partjainak mind déli mind keleti, mind pedig nyugoti és éjszakai széleire czirkáló hajók fognak küldetni. E' hajók bizonyos számú linahajók, fregátok és könnyű szárguldókból fognak állani, 's egymásközt arány szerint különféle állomásokra fölösztatni.

PORTUGÁLIA.

Lissabonbul vett tudósításoknál fogva, mond a' Sun, az előbbi kormány lelépte óta, a' királyné azzal tölti üres idejét, hogy az előbbi kormány alsóbb rendü tiszteinek elbocsáttatásukat írogatja alá. Mivel pedig e' foglalatossága már igen messzire ment, Palmella hg végre szükségesnek látta figyelmeztetni ő főlségét e' tettnek politikátlansága sőt igaztalansága iránt. Sokan az elbocsáttott tisztek közül viselt hivatalaikat azon reményben, hogy azok majd élethosszig tartandának, drága pénzen vásárolván, most midőn a' királyné által kitétetnek, valódi megfosztás követtetik el rajtuk, mert a' kormánynak egykor fizetett pénzeik egyenesen oda vesznek. Palmella előterjesztését m. Saldanha is támogatván a' királyné csakugyan hajlott minisiteri tanácsára 's a' mékitűzve volt elbocsáttatandók meghagyattak. Ő főlsége titkos tanácsadói (camarilla) kétszáz illy tisztviselet sugáltak be minél hamarébbi eltávolításra. Meghallván a' nép e' takarékosság új nemét, némileg nyugtalanodni kezd. Már híre folyt hogy újra kormány-változás lesz. A' mestani kabinet nem is léphet Carvalho nyomdokiba, más uton pedig az országra nézve nincs biztosság. Né-

mi ellenőrségül szolgál talán azon körülmény, hogy gróf Villareal és Miranda a' statustanács tagjaivá neveztetvén, ez által a' statustanács teljes száma betöltetett 's benne a' Carvalho- és Freire-párt két új taggal szaporodván a' kormánynak némi fék vettetett korlátlanabb szándékiban. Campos, az új financia-minister, hivatala kezdetével, minden hatósága alatti hivatalozásokban új számvitelt kezdete, hogy munkálatai a' Carvalho-ideoszakiaktól mindenben megkülönböztessenek. — St. Ubesben az orosz consul, ki Lissabonban egy nevezetes kereskedő ház részvényese, politikai gondolkozása miatt hivatalából kitétetett; minthogy pedig egy úttal az amerikai consulságot is ő viselé, értesítetvén az északamerikai statusok elnöke a' kitétel felől, jónak találta ő is a' consulságot másra ruházni által.

Marsall Saldanha junius 9kén fölszólítást intézett a' portugáli szolgálóban levő idegen katonákhoz, hogy a' beállott sürgető körülményeknél fogva, az eddigi kedvezések és jutalmazás mellett még további egy esztendőre új lag szolgálataba szegődjenek. Azon hazafiaknak továbbá, kik akármely csapatnál 3 esztendőre katonáskodni beállanak, a' szolgálat végével fejenként 5000 reis jutalom ígértetik. — A' kormány tudósítást vett Tangerből a' portugáli consultól, hogy Maria scooner, kapitánya Lopez, melly a' st. Jagoban lázadást ütött katonák egy részével Mogaderebe megérkezett, a' consul előterjesztéséhez képest a' marocconi kormány által, mint lázadókat és tengeri rablókat szállító hajó, minden emberestül és rablott jószágostul lefoglaltatott. A' lázadók többi része Norfolkban Virginiában szállott ki. Principe-Real szállító hajó ezen lázadók közül 28 fogollyal már megérkezett Lissabonba.

KÖZÉP-AMERIKA.

Peruban új zendülés ütött ki. Salaverry a' zendülők vezére február 24én elfoglalta Limát, a' tartomány fővárosát, honnan a' kormány, mintegy 200 legény kíséretében az ország belsejébe futott. — Coral hajó következő levelet hozott Talcahuana-ból mártz. 4ről a' minap említettük nagy földingásról: „Február 20ika reggelén, mintegy 20 percczel 11 óra után iszonyú földingás lepett meg, millyenre e' tájék lakosai még nem emlékeznek. Az első lökés ötödfél első perczig (minutum primum) tartott, 's hegyeket völgyeket a' tenger hullámzaihoz hasonló mozgalmába hozott. Ezen első lökés közben, melly olyl irtóztató volt, hogy alig lehet talpon állani, körülnéztem egy pillantásra megamat, hogy kikémleljem, mi sors várhat rám; azonban megmaradtam, 's egy vagyok azon szerencsések közül kik megmenekhettek. Concepcion, 25,000 lakosu város most rom- és düle-

dékhalm; 's minthogy a' házak többnyire téglából valának építve, sem a' városban sem 4 legoanyira a' könyékben egyetlen lakház sem maradt fen. A' lökés délkeletről jött, 's mindent feldúlt, mi sodrába v. utjába esett. Chillan, Talen, Arredan, Congas, Erras, Peuval, St. Carlos, Valloga és Angola hasonló sorsra jutottak. Talcahuana Concepcionrév helye egészen tönkre pusztult, minthogy, nem csak egészen összedőlt, hanem későbbben a' házak, áruk 's a' t. romjait a' tenger habjai mosák el, melly az első rendület után mintegy 15 percczel egészen leapadt, 's a' révben horgonyzott hajókat egészen a' szárazra lökte. De később a' víz 25 lábnyira magasodott szokott tükren felül, és elárasztá az egész helységet. Férfiak, asszonyok 's gyermekek a' hegyekbe futottak, de sokat elért közülök az ározón és a' visszatérő hullámok, mellyek a' várost végkép feldulák 's a' tengerbe sodrák őket. Száz meg száz család, kik az előtt jól bírták magukat, annyira jutottak most, hogy ruhájokat sem képesek váltani. A' házakkal együtt mindennemű butorfélét is elsepert, úgy hogy sokan legkisebb nyomot sem találtak, mellyből legalább előbbi lakjok vagy házak helyére ismérhetek volna. Mexicoban a' congressus üléseit ápril 30án rekeszték be; azt hitték azonban, hogy az elnök ismét juniusban rendkívüli összejövetelre hívandja össze azt. A' republica ügye krisishez fordulásához közeleg. Santana hívei és a' néppárt közt az izzás és surlódás már mindenütt magasra hágott, úgy hogy vérengzésektől méltán lehet tartani. A' nemzeti őrség eltörlesztése, a' háboru Zacatecas status ellen, szóval a' mostani kormány önkényes rendszabályai 's a' középponti igazgatás visszaállítására törekvése a' szabadelműek ingerültségét csak nevelték, és számukat öregbíték, míg Santana híveinek száma folyvást csökkent. Félhetni, hogy a' mexicói status-unio ez úttal fel fog bomlani.

NÉMETALFÖLD.

Frankfurti lapok Amsterdamból következő hírt közlenek július 4ről: „Városunk tegnapi este nyugtalan jelenet láthelye volt, mi annál inkább szemet szúr, mivel Amsterdam lakosi, valamint az egész hollandi nemzet igen békes természetűek. A' zavar ez volt: A' hatóság némi adómaradék lerovatása végett többeknél nyilvános árverést rendelt. A' tartozók nem annyira szűkölködők, mint makacsok 's folyvást vonakodnak az adómegfizetéstől. Már a' tegnapi reggeli órákban, midőn e' határozás kihirdettetett, 's a' háztulajdonosoknál némelyli butorok zár alá vették, mindenféle rendetlenség történt. Az erőhatalmas árverésre kijelölt tárgyakat vevők bijányában, igen olcsó áron volt a' hatóság kénytelen eladni, 's ezen vevők is, mihelyt megvásárlák azokat, azonnal

összetördelték. Estve felé pedig népcsoportonások gyűlöngetek, veszélyfenyegető száudékkal. Mielőtt a' szükséges rendszabályok e' zajgás lecsillapítására megtörténhetek, hirtelen lángba borult azon épület, mellyben a' még el nem dobtolt lefoglalt darabok voltak, 's az emésztő tűz annál mohóbban terjedt, mert az egész épület fából 's így minden oltás hasztalan volt, mellyet a' pórság még gátolt is. Végre, míg a' katonaság e' garázdaságok tovább folytatását meggátolni készült, addig más népcsoportok a' többi adótsztség lakja felé tódult, 's ott az ablakokat betördöste, 's egyéb pusztításokat üzött. Eddig annyi bizonyos, hogy vér nem ontatott. Azóta az előjáróság olly rendszabályokat tett, hogy hasonló jelenések megújulásától nem tarthatunk. —

BELGIUM.

A' Moniteur belge következő napiparancsot hirdet a' sereghöz: „A' hadminister számos megkeresés következtében, mellyek hozzá intéztettek, szükségesnek hiszi tudatni a' sereggel, hogy a' kormány olly segédseregnek, melly országon kívüli szolgálatra lenne szánva, sem állittatását sem alakittatását v. fogadtatását meg nem engedé, 's hogy mindezek következtében illy végre semmi nemű fölhatalmazás a' vezérekhez, és főtisztekhez, kiknek nevei a' hirlapokban említetnek, nem bocsáttatott, sem bocsáttatni nem fog. A' tiszt urak tehát szünjenek meg folyamodásokat nyujtani be a' hadosztályhoz, hogy illy szolgálatra felhatalmazást nyerhessenek azon gyanulag állított segédseregben, melly csak azon nyilvános lapokban létezett, mellyek e' jelentést hirdették, anélkül, hogy arra legkisebbalapjuk lett volna. Brüssel, június 26án 1835. Evian báró, a' hadminister.“

LENGYELORSZÁG.

Varsóból június 23ról írják, hogy a' kalischi tábor, mellyre mintegy 60—70,000 főnyi sereg gyűlend össze, már ki van tűzve, 's a' pattantyúság még e' hónapban meg fog érkezni, a' lovaság és gyalogság pedig a' jövő hónap közepéig 's auguszt. 13ig reménylik megjövend a' czáris. A' sieradzi egykori posztógyár ideiglen nagy kórházzá fog készítettetni. — Az orosz határszélekről jun. 15ki tudósítás mondja, hogy a' kalischi nagy táborozás végeztével a' seregek nem fognak mind széteszteni. A' porosz csapatok ugyan visszaterendenek előbbi szállásaikra, de az orosz ezredek, mellyek az ország távolabb vidékeiről jöttek e' végre, nem fognak ismét visszamenni, hanem most még Lengyelországban maradni.

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolyi tudósítások szerint június 24ről a' nagy-ur-i testőrség osztagynoka Ferik Ahmed basa jun. 20kán hagyta el a' fővárost, hogy Zimonyon keresztül Bécsbe utazzék. Ferik

Achmed basát arra bizta meg a' nagy-ur, hogy mint rendkívüli követ Bécsben a' szultán választását vigye meg ő fölségének, Stürmer báró által hozott tudósítására a' most uralkodó császári kir. Fölségnek megboldogult édes atyja elhunytáról, és saját székfoglaltáról, úgy szinte a' szultán sajnálkozását egyrésztől, 's örvendezését kijelentse a' másiktól. — Smyrnában június 22iki híreknél fogva folyvást dühöngött a' dögmirigy, 's ámbár aránylag igen kevés embert ragadt el, még is igen mérges természetű; minthogy 55 személy közül, kikre a' dögvész elragadt, 's kik görögök, örmények és zsidók voltak, csak nyolcz gyógyulhatott ki. Magnesiában és Balikesseren is kiütött a' dögmirigy, 's Kavalában is előfordultak dögjárványos esetek. Már most Salonichiben és Scresben is félnek ragadósságától. Konstantinápolyban, min valóban nem csudálkozhatni eléggé, az egészségi állapot kielégítő. Bár biztos legyen a' remény, hogy meg nem másuland. —

NÉMETORSZÁG.

A' hannoverai újság következő hirdetményt közöl: „Tudtunkra esett, hogy hannoverai alattvalók újabb időkben ismételt izekben minden más úti költség nélkül, mint a' mennyivel Münchenig beérték, oda azon szándékkal utaztak, hogy ott görög szolgálatba lépjenek, vagy mint kézművesek Görögországba menjenek azon késegtető föltétellel, hogy Münchenben kapni fognak úti költséget a' további utazásra. Minthogy azonban illyes kiköltözök nyomasztó inségbe esnek, mert egy részről a' görög hadiszolgálatra fogadás már régen megszűnt, más részről pedig idegen kézművesek telepedését a' görög kormány csak különös körülményekben támogatja, ez óvásképen az illyen kiköltözésektől szükséges úti költségek hiányában, nyilvános tudomásul ezennel közre tetetik. Hannovera, jun. 30. 1835. a' hannoverai kir. belministerség. Visch.“ —

Gabonaár vidéki városink piaczin pozs. mérő ezüst kr.

Június 1835.	búza	kétsze.	roz	árpa	zab	kukur.	köles
30án Baja	128-124	112	100	64	68	96	128
30án Károlyv.	156- —	138	—	105	87	117	105
30án Debrecz.	144- —	126	78	96	96	78	132
30án Igló	186-168	—	151	126	96	—	—
30án Kőrmend	164-157	—	156	150	149	144	—
30án Lugos	120-108	96	78	—	60	84	—
30án Miskolcz	—144	114	99	76	70	96	276
30án Győr	150-138	126	126	102	86	126	126
26án Sziget M.	168- —	—	124	—	—	128	—
26án Temesvár	116-108	94	—	69	63	90	—
27án Tisza-Uj.	168-144	—	100	—	66	112	—
30án N.Szomb.	178-173	156	164	122	103	—	322
30án Veszprém	168-156	148	150	144	106	148	158
30án Mosony	168-156	140	144	100	92	120	—
30án Zombor	128- —	108	84	64	64	90	96
30án Arad	120-108	102	96	54	66	93	—
30án Eszék	114-102	84	—	78	78	114	—
30án Selmecz	178-168	154	144	132	104	—	—
30án Unghvár	120- —	—	96	66	60	208	—
30án Versecz	91-77	72	—	58	62	80	—